

Vlaams
Parlement

vergadering **C321**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 10 juni 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Klaas Sloomans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over het gerechtelijk onderzoek naar onregelmatigheden bij de VRT
– 3655 (2020-2021)

3

VRAAG OM UITLEG van Klaas Sloomans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over het gerechtelijk onderzoek naar onregelmatigheden bij de VRT – 3655 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Sloomans heeft het woord.

Klaas Sloomans (Vlaams Belang): Zoals u allemaal op de voorpagina van De Tijd hebt kunnen lezen, raakte op het einde van vorige maand bekend dat er een gerechtelijk staartje komt aan het rapport van Audit Vlaanderen. Ik denk dat iedereen die destijds de moeite heeft genomen om het forensisch rapport te lezen niet onmiddellijk van zijn stoel viel toen hij vernam dat er inderdaad een onderzoeksrechter is aangesteld. Ter herinnering een bloemlezing: het ging over belangenvermenging, schending van de wet op de overheidsopdrachten, privé-aankopen met VRT-gelden, indicaties van corruptie, vriendjespolitiek en integriteitsproblemen. Als klap op de vuurpijl was er dan nog een regeringscommissaris die lucratief wat bijverdiende door allerlei prullaria aan de openbare omroep te verkopen.

We weten allemaal dat dat nog maar het topje van de ijsberg was. Dat gaf trouwens Audit Vlaanderen heel concreet aan. Ze hebben zich vooral toegespitst op de dienst Media en Productie en ze zeiden daarbij – ik citeer: "Het kan niet worden gegarandeerd dat er zich geen onregelmatigheden hebben voorgedaan in andere dossiers of processen van de VRT." Dat was toch wel een veelzeggende passage.

We weten dat de CEO schoon schip wilde maken met die bedenkelijke werkcultuur binnen de VRT en dat uitte zich ook in de recente beheersovereenkomst waarin de toch verregaande aanbevelingen van Audit Vlaanderen integraal werden opgenomen. Er ging een jaarlijkse rapportage komen over de implementatie van die aanbevelingen. Er ging een actieplan komen, er ging een zerotolerancebeleid bij het niet-respecteren van de regels worden gevoerd, de aankoopprocedures zouden worden aangescherpt, er ging transparantie komen in die exclusiviteitscontracten en dan vooral met externen. Ik vermoed dat het over de Jeroen Meusen en Tom Waesen van deze wereld gaat, maar dat kan ik in dezen niet bevestigen.

Over het gerechtelijk onderzoek kunnen wij u uiteraard niet bevragen, dat zult u als jurist zeker beamen, maar het feit dat er een gerechtelijk onderzoek komt naar aanleiding van vergaande onregelmatigheden bij een openbare omroep die voor het grootste deel afhankelijk is van publieke middelen is toch wel behoorlijk frappant, zeker voor een omroep die het permanent over de hoogste standaarden inzake integriteit en dergelijke meer heeft. Dat is toch wel nieuws waarover we ons behoorlijk zorgen moeten maken. Het toont ook aan dat wat daarover werd gezegd door een aantal protagonisten binnen de VRT, die stelden dat het eerder over onnauwkeurigheden en slordigheden ging, door het gerechtelijk onderzoek duidelijk wordt tegengesproken.

We zijn intussen een half jaar na het rapport van Audit Vlaanderen. We weten dat het gerechtelijk onderzoek er komt. Dit lijkt mij wel een goede aanleiding om eens naar een stand van zaken te vragen over de implementatie van die aanbevelingen van Audit Vlaanderen en de verbintenissen die in dat kader zijn aangegaan.

Hoe ver staat het met de implementatie van de negen aanbevelingen die door Audit Vlaanderen werden opgesteld en hoe evalueert u de evolutie daarvan?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, mijnheer Sloomans, voor de vraag.

Ik wil misschien toch even opmerken dat u soms de realiteit in uw vraagstelling wat bijstuurt. Het is ook uw goed recht om die te formuleren zoals u dat wenst, maar ik zou u wel willen vragen om correcte zaken te zeggen als u over personen spreekt.

Eerlijk gezegd pik ik het niet als hier mensen worden verdacht gemaakt met zaken die niet juist zijn. Als u bijvoorbeeld spreekt over mijn regeringscommissaris die lucratief wat aan het bijverdienen zou zijn geweest, dan is dat niet de realiteit. Ik zou wel willen dat u daar in het vervolg op let. Zaken die fout gaan, mogen zeer transparant benoemd worden, maar u moet hier ook geen mensen verdacht maken die dat niet verdienen. Ik herinner u er ook aan dat de regeringscommissaris op eigen initiatief zijn ontslag heeft ingediend. Ik wil dat toch wel heel helder stellen. Politiek kan een harde stiel zijn, maar als we over personen praten, wens ik dat we dat een beetje respectvol doen.

De gedelegeerd bestuurder van de VRT, Frederik Delaplace, werd onmiddellijk geconfronteerd met deze audit. We hebben het daar al regelmatig over gehad in deze commissie, maar ook in de plenaire vergadering van ons parlement. Zowel de nieuwe CEO met zijn directie als de Vlaamse Regering hebben dat vanaf het begin zeer ernstig genomen. In een van zijn eerste communicaties zei de CEO het volgende: "De publieke omroep moet vrij zijn van elke verdenking en een voorbeeld zijn in het respecteren van wetten, regels en deontologie. We willen niet alleen de beste programma's maken, maar ook een verantwoordelijk mediabedrijf zijn dat zorgzaam omgaat met de centen van de Vlaming. Er geldt voortaan een nul-tolerantie voor het niet respecteren van de regels en voor elk gebrek aan integriteit." Dat is een heel duidelijke boodschap vanwege de VRT.

Dan was er de volgende stap. We hebben de onderhandelingen gehad over de nieuwe beheersovereenkomst met de VRT. We hebben van in het begin gezegd, en ik denk dat alle fracties dat een goed idee vonden, dat we die opvolging van de aanbevelingen van Audit Vlaanderen als een doelstelling in de beheersovereenkomst moesten formuleren, als een key performance indicator (KPI) die moest worden nageleefd en waarover moest worden gerapporteerd.

Ik herhaal nog eens wat in de doelstelling KPI 8 staat: "De VRT maakt op basis van de aanbevelingen uit het forensisch rapport van Audit Vlaanderen een actieplan dat de te bereiken resultaten duidelijk bepaalt. De VRT verbindt er zich toe om jaarlijks aan Audit Vlaanderen de nodige informatie ter beschikking te stellen over de implementatie van de 47 aanbevelingen van het forensisch rapport van Audit Vlaanderen. De VRT verbindt er zich toe om op dit vlak jaarlijks de nodige, aantoonbare vooruitgang te boeken."

Vandaag loopt er een gerechtelijk onderzoek en u hebt daar al naar verwezen. Er is daarin een onderzoeksrechter gevat. Het spreekt voor zich dat het gerecht zijn werk moet doen en dat we daar vanuit de politiek geen uitspraken over kunnen doen. Ik denk dat het vooral belangrijk is dat daar grondig wordt gewerkt en dat men daar zo snel mogelijk met conclusies komt, zodat die problemen van het verleden helderheid krijgen. Daar mag niets toegedekt worden. Dat is ook niet gebeurd, want die audit heeft dat zeer duidelijk aangekaart. Het gerecht moet nu ook maar zijn job doen. We zullen vaststellen wat dat dan betekent voor die fouten in het verleden.

Voor de toekomst denk ik dat die doelstellingen van de beheersovereenkomst nauwgezet worden opgevolgd. In het hoofdstuk 'Organisatiebeheersing' van de nieuwe beheersovereenkomst werden de aanbevelingen van Audit Vlaanderen zoals dat werd besproken in het parlement ook letterlijk overgenomen. Uit de regelmatige rapportering van de VRT aan mijn kabinet, begrijp ik dat de VRT als organisatie grondig aan de slag is gegaan met de diverse aanbevelingen. Er werd

een actieplan opgesteld en voorgelegd aan Audit Vlaanderen, waarbij de aanbevelingen werden omgezet in diverse werkpakketten. Er is een intense samenwerking en dialoog met Audit Vlaanderen om dat op een goede manier uit te voeren en te monitoren. Deze werkpakketten worden in fases uitgewerkt. Hierdoor kunnen ze stap voor stap, doch ook efficiënt en effectief, evenals structureel, worden geïmplementeerd in de organisatie.

Er is ook een rapportering in het kader van de beheersovereenkomst voorzien. Dat betekent concreet dat dit in de rapportering over dit jaar prominent aan bod zal komen. Ik denk dat we dat heel grondig moeten bekijken. De afspraak luidt dat we in het voorjaar van volgend jaar een eerste keer die grondige opvolging van de beheersovereenkomst vanuit de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) en deze commissie zullen hebben.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Minister, ik begrijp dat de aanval de beste verdediging is. Dat is een strategie die u inderdaad mag kiezen, maar feiten hebben natuurlijk wel hun rechten, en wat die regeringscommissaris betreft, zijn de stukken daarover bekend. Zijn ontslag lijkt mij in die zin ook een heel expliciete schuldbekentenis. Wat u op dat vlak pikt of niet pikt, lijkt mij in dezen eigenlijk niet bijzonder relevant.

Wat de inhoud betreft, begrijp ik uit uw antwoord dat de stroper zich intussen heeft omgevormd tot een volwaardige en voorbeeldige boswachter. Laat ons hopen dat dat inderdaad zo is. Als in de toekomst zou blijken dat men niet de nodige maatregelen heeft genomen, dan vrees ik dat de geloofwaardigheid van de VRT verder en definitief onder het vriespunt zal zakken.

Nu, u verwijst ook naar de aankondiging van de heer Delaplace, die inderdaad een nultolerantiebeleid heeft aangekondigd, vooral dan met betrekking tot onder meer de overheidsopdrachten. Nu, dat zeggen is een, het uitvoeren is twee. Woorden wekken, voorbeelden strekken. Wie nultolerantie zegt, zegt ook de daad bij het woord voegen, en die zegt ook voorbeelden stellen met betrekking tot de fouten die zich in het verleden hebben voorgedaan.

In die zin is mijn concrete bijkomende vraag welke sanctiemechanismen er nu eigenlijk ingezet zijn, in navolging van dat rapport. Ik herinner mij destijds een beruchte boutade van de heer Vandaele, die toen zei dat het niet enkele appels zijn die rot waren, maar de hele mand. De pertinente vraag die zich nu opwerpt is of de rotte appels er nu effectief uit zijn.

In diezelfde context is de vraag welke garanties u vandaag hebt, en dus niet begin 2022, dat de integriteitsproblemen die zich hebben voorgedaan zich vandaag niet meer kunnen voordoen. We moeten daarvoor dus niet wachten tot 1 januari 2022 om dat even te gaan evalueren. In dat kader zou het ook interessant zijn dat we eens inzage kunnen krijgen in dat actieplan waarnaar u verwijst.

Tot slot is er de verwijzing naar de jaarlijkse rapportage over de aanbevelingen van Audit Vlaanderen. Ook daar zou het interessant zijn om zelf ook eens inzage te krijgen in die rapportage. Hoe zit het daar nu mee, en zullen we daar als parlement ook inzage in krijgen, in alle transparantie?

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Het onderwerp van deze vraag betreft inderdaad een gerechtelijk onderzoek van de VRT. Ik heb onmiddellijk de bedenking gemaakt om daar geen vragen over te stellen. Maar gezien de omstandigheden waarin het hier ter sprake komt, wens ik toch een tussenkomst te doen.

Het spreekt voor zich dat ik geen enkele uitspraak wens te doen in het kader van een gerechtelijk onderzoek. Ik betreur ook dat de collega's hier aan een bepaalde sfeerschepping doen. Dit heeft geen enkele zin. Ik denk dat het de taak is van het gerechtelijk onderzoek en het gerecht om in alle onafhankelijkheid het onderzoek te voeren, en daar dan een resultaat van te geven.

Een stand van zaken van de implementatie van de diverse aanbevelingen die door Audit Vlaanderen werden geformuleerd, dat is uiteraard wel interessant. Ik heb begrepen dat de VRT de aanbevelingen heeft omgezet in diverse concrete acties, en dat die zullen worden geïmplementeerd. Uiteraard moeten we het management ook de nodige tijd geven om die acties uit te voeren. Sommige zaken hebben nu eenmaal een realistische doorlooptijd nodig. Als het bijvoorbeeld gaat om de contractbenadering, dan lijkt het mij logisch dat de lopende contracten met de derde partijen niet zomaar kunnen worden opgezegd en voorwerp kunnen zijn van een heronderhandeling.

Dat neemt natuurlijk niet weg dat er wel vooruitgang moet worden geboekt, minister. Misschien is het een optie – ik geef het maar mee – dat u op geregelde afgesproken tijdstippen een soort van stand van zaken geeft omtrent deze problematiek, een beetje zoals we ook zien bij uw collega Crevits. Daar volg ik de visserijsector, en krijgen we regelmatig een debriefing rond de brexit. Maar ook de minister-president doet dat in de commissie Buitenland. Misschien is het aangewezen dat u op geregelde afgesproken tijdstippen een gewone stand van zaken geeft, dit om te vermijden dat er bij elk mediabericht vragen komen om een stand van zaken te krijgen, waarbij het gerechtelijk onderzoek uiteraard zijn werk moet doen.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): We waren ook niet van plan hier een vraag over te stellen. Voor een stuk loopt het gerechtelijk onderzoek. Daar moet je dan ook wat terughoudend in zijn, om het gerecht zijn werk te laten doen. Er is een scheiding der machten. Alhoewel, ik moet soms een beetje denken aan mijnheer Slootmans als een tricoteuse die ligt te wachten tot er een aantal mensen ergens, hoe zal ik het zeggen, geëxecuteerd worden, om dan juichend langs de kant te staan. Maar ik vermoed dat dat ook wel bij de haren gegrepen is.

Maar ik deel wel de mening dat we ook moeten opletten voor sfeerschepping. Het woord is gevallen. Wat krom is, moet je ook niet recht praten, natuurlijk. Het is inderdaad wel zo – we hebben die verslagen ook gelezen – dat er zaken zijn die rechtgetrokken moeten worden. Maar ik betreur ook soms dat daar bepaalde zaken en namen aan worden verbonden.

Ik heb ook ooit eens het woord 'maffiazender' gehoord van de heer Slootmans. Ik vind dat allemaal toch nogal zware bewoordingen, ook tegenover personeel van de VRT, waarvan heel veel mensen pogen hun best te doen, en dat ook doen. Nogmaals, wat fout is, moet je rechtekijken, maar we moeten ons hier toch wat voor hoeden, zeker in het kader van wat succes bij een bepaalde achterban, die dan vindt dat je dat eens goed hebt gezegd. Daar helpen we de VRT en helpen we ook de burger niet mee vooruit.

We moeten dus een onderscheid maken met dat gerechtelijk onderzoek. Inderdaad, we hebben ook met de nieuwe CEO gesproken, die er eigenlijk wel rotsvast van overtuigd is dat hij dat kan aanpakken. We hebben ook dat vertrouwen gegeven, en dat moeten we nu ook z'n kans geven. Je moet ook de kans geven om dat ook te laten implementeren binnen de VRT. Er zijn jaarlijks ook diverse momenten waarop we dat kunnen navragen. We zullen daar dan ook een oordeel over kunnen vellen. Dus ik zou het werk willen laten doen dat nu bezig is, en daar ook het nodige vertrouwen aan schenken. Dat neemt niet weg dat we zeker en vast ook op tijd en stond moeten toetsen aan de realiteit. Dat lijkt mij een optie.

Het actieplan is nu van groot belang, en ik zou dat ook wel zijn werk willen laten doen. Voor de rest zou ik inderdaad het gerecht daarin zijn werk laten doen. Dat zullen we dan vernemen zodra daar een uitspraak over is.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Collega's, toen ik het bericht zag, heb ik ook gedacht dat een vraag om uitleg hierover indienen weinig zin heeft. Er is nu eenmaal een scheiding der machten in onze democratie. Het gerechtelijk onderzoek loopt, en we gaan ervan uit dat het gerecht zijn werk zal doen. Wat de uitkomst daar ook is, dat wordt dan een andere zaak. Dan kunnen we kijken wat er eventueel verbeterd kan worden.

Minister, in de debatten die we de afgelopen twee jaar al gehad hebben over de VRT en de hele heisa, hebt u altijd gezegd dat dit over een verhaal van het verleden gaat. We hebben dan altijd gezegd dat we ook wel lessen moeten trekken, zodat dergelijke malversaties niet meer kunnen gebeuren. De nieuwe CEO, de heer Delaplace, heeft duidelijk ook vertrouwen opgewekt bij ons toen hij bij zijn aantreden stelde dat hij er alles aan zou doen om schoon schip te maken, en om ervoor te zorgen dat hij de beleidsprocessen, beheersprocessen en de structuur binnen de VRT zodanig zou aanpassen dat dit echt niet meer kan gebeuren. Daar moeten we hen vertrouwen in schenken.

We hebben ook jaarlijks het jaarverslag van de VRT, we hebben het nu gepland op 1 juli. Dat is ook het moment waarop we met de VRT voor het eerst fysiek terug in dialoog zullen kunnen gaan. Dus voor mij behoort dit allemaal tot onze parlementaire plicht tot opvolging. Eens er een gerechtelijke uitspraak is, eens de nieuwe CEO alle nieuwe processen en structuren heeft hervormd opdat dit niet meer kan gebeuren, is het onze taak om dat gewoon jaarlijks op te volgen. Dat kan via een bespreking van het jaarverslag, de bezoeken die we daar doen, de vragen om uitleg. Het is dan aan ons om dat op te volgen. Maar in dezen moeten we gewoon de uitspraak van het gerechtelijk onderzoek afwachten, en vooral de VRT momenteel het vertrouwen schenken dat dit niet meer kan gebeuren.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Wat de vraag van collega Sloomans betreft, rond de garanties: dat houdt natuurlijk verband met de bredere opvolging van de beheersovereenkomst. Het is een beheersovereenkomst met een autonoom overheidsbedrijf, en dat betekent autonomie en vertrouwen. Het betekent ook controle volgens de geijkte mechanismen. We moeten op dat vlak ook wat consequent zijn met de methodiek die we hebben gekozen. We hebben een heel duidelijk signaal willen geven aan de VRT dat wat in het verleden is gebeurd, en wat is vastgesteld in het auditrapport van Audit Vlaanderen, die forensische audit, niet meer kan. En we nemen dat ook op als uitdrukkelijke doelstelling, nominatim de beleidsaanbevelingen opgenomen in de beheersovereenkomst.

Maar dat betekent ook dat we de methodiek van de beheersovereenkomst moeten volgen, om dat op een secure en objectieve manier te kunnen doen. Dat betekent dat we dat doen met de opvolging van Audit Vlaanderen, en met de controle van de VRM, op basis van de verslaggeving van de VRT. Dat is de manier waarop we het moeten doen.

Collega Tommelein, tussentijds toelichting geven kan altijd. Ik ben daarin gericht op volkomen transparantie, u weet dat. Het spreekt voor zich dat, wanneer het zinvol is en er vragen over zijn, ik jullie ook op de hoogte stel van alle zaken die ik daarover weet en die niet raken aan de privacy of aan bedrijfsgevoelige gegevens.

Tegelijk denk ik dat we moeten vermijden dat we tussentijds zouden tussenkomen in dat proces. En we moeten vooral ook zorgen dat dat actieplan effectief gerealiseerd kan worden. We moeten zorgen dat die verschillende domeinen aangepakt kunnen worden, en dat de analyse in onze commissie gebeurt op basis van een volledige rapportering, met die objectieve controle door de VRM, op basis van de auditverslaggeving. Ik denk dat die methodiek gevolgd moet worden. Maar nogmaals: als daar concrete vragen over zijn, ben ik altijd beschikbaar. Dat spreekt voor zich.

Maar ik concludeer: laat ons vertrouwen geven aan de VRT-directie om dit op te volgen. Het is aan hen en de raad van bestuur om dat goed te doen, en wij zullen daar ook op toekijken, zeker ook op basis van de opvolging van de beheersovereenkomst. Dat is een krachtig instrument dat de basis zal vormen voor die beoordeling. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Wat de heer Tommelein betreft, die zegt dat het geen enkele zin heeft om hier een vraag over te stellen naar aanleiding van een gerechtelijk onderzoek: ik kan mij voorstellen dat, mochten de rollen omgekeerd zijn, het kot wellicht te klein zou zijn. Maar goed, dat is uiteraard een hypothese. Ik begrijp ook dat de collega's zeggen dat het een gerechtelijk onderzoek is, en dat we ons daar met de scheiding der machten terughoudend in moeten opstellen. Ik begrijp dat, en ik denk dat ik dat ook heb aangehaald in mijn inleiding. Maar het lijkt mij toch wel een belangrijk aanknopingspunt en een aanleiding om inzage te verkrijgen in het kader van de aanbevelingen die door Audit Vlaanderen zijn opgesteld.

Ik heb gevraagd of er transparantie komt in het kader van het actieplan, maar daar heb ik geen antwoord op gekregen van u, minister. Ik heb gevraagd welke sanctiemechanismen er in gang zijn gezet. De rotte appels van Vandaele, zijn die er nu uit? Daar is ook geen antwoord op gekomen. Ik twijfel zeker niet aan de goede intenties van de minister en van de CEO. Ik durf misschien zelfs te denken dat die oprecht zijn. Maar we moeten als parlement, als controlerend orgaan, toch aangeven dat wij over de schouder meekijken. De minister verwijst dan naar de procedures. Oké, dat is waar, er zijn procedures. Maar ook wij hebben als parlement natuurlijk een controlerende functie.

De situatie waarin we nu verkeren is om in de hoek te kruipen van schaamte voor iedereen die van ver en van dichtbij bij de VRT betrokken is. Een gerechtelijk onderzoek, dat verwacht je inderdaad alleen bij misdadigers of maffiabazen. Maar hier gaat het dus om een gerechtelijk onderzoek bij een openbare omroep die het in zijn beheersovereenkomsten al decennialang heeft over integriteit en de hoogste standaarden en dergelijke meer. Daarom zeg ik: woorden wekken, voorbeelden strekken. En die blijven tot nader order uit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.